

האם אנחנו חוסכים יותר מדי לפנסיה?

גם אם הטענה הלא שגרתית הזו, שהועלתה לאחרונה בארה"ב, אינה משקפת לרוב את המציאות הישראלית – נראה כי לא בכל חיסכון לגיל פרישה מושקעת חשיבה מספקת. במקרים מסוימים, מסבירים המומחים, ניתן לפגוע פחות באיכות החיים היום, ועדיין ליהנות בעתיד הרחוק < **אפרת אהרונ**

מנגד מיהרו נציגי המושמעים להגן על עמדותיהם בדברקות: "אנחנו נוקטים בגישה שמרנית מאוד, ומעדיפים שטעויות שנעשה יגרמו לעודף כסף שיוותר עם מות העמית ולא למחסור בכסף עוד בימי חייו", צוטט בעיתון הטיימס מנהל השקעות ראשי באחת החברות הגדולות.

ברנס טוען, בניגוד להנחות אלה, כי "למעשה מצבם של רוב האנשים טוב ממה שהם חושבים מפני שלפני הפרישה מעולם לא חיו ברמת החיים של 70%-85%, בה תומכות התכניות הפיננסיות המקובלות. והסיבה לכך פשוטה: אם אתה בעל משפחה, גידול ילדים הוא גורם המדכא לאורך זמן את רמת החיים שלכם כמבוגרים". עוד הוא טוען כי ההיגיון ה"קונבנציונלי" שמציגים היועצים השונים מתמקד שלא לצורך בנכסים הקיימים ולא מתחשב מספיק בהכנסות – פנסיות, ביטוח לאומי, קרנות תגמולים, קריירה חדשה, עסקים או משרה חלקית כזו או אחרת.

גמלה לא מספקת

האם הטענה השנויה במחלוקת מעבר רלבנטית למציאות הישראלית? "באופן כללי", אומרת ד"ר רחל שיינין, מנכ"ל 'מודלים שוקי הון', "המצב במשק הישראלי הפוך. לישראלי הממוצע אין מספיק חיסכון. רק מי שיפריש במשך 40 שנה סדר

דאגה לעתידנו הכלכלי וראייה ארוכת טווח עומדים בבסיסו של כל תכנון פנסיוני. האם יכול להיות שדאגה מופרזת ואינטרסים זרים גורמים לנו לחסוך יותר מהנדרש, תוך פגיעה מוגזמת ברמת חיינו הנוכחית?

טענה כזו, מהפכנית בדרכה היא, פרסם לאחרונה לארי קוטליקוף, פרופסור לכלכלה מאוניברסיטת בוסטון, במחקר שערך ופרסם לצד בעל הטור הפיננסי סקוט ברנס מהראלאס מורנינג ניו. נשמע מופרך? לא בהכרח. האדם הקטן, טוענים השניים, משקיע ללא צורך יותר מדי ממה שהרוויח בזיעת אפו ורוכש נכסים רבים מדי להבטחת פרישתו – וכך מקריב חלק גדול מדי מההווה, בכפוף להנחות מטעות ומפוקפקות הרורשות צבירה מופרזת של חסכונות לעתיד הלא בטוח.

המחשבון המקוון חורג ב-50%

המחשבוני המקוונים המציעים למעוניינים חישוב של גובה הנכסים הנחוצים לכיסוי הפרישה, נטען, חורגים מהנחוץ באמת לחוסך בשיעור של 30%-50%, ובמקרים קיצוניים אף ב-80% יותר. בנקאים, יועצים ושאר בעלי אינטרס – נטען במחקר – מעודדים אותנו להפריש הרבה מעבר לנדרש במהלך ימי עבודתנו לקראת ימי הפרישה ולצבור הון שיפיק יותר עמלות עבורם.

טעויות בסיסיות נפוצות בעריכת תוכניות פנסיה לא חכמות

- רו"ח אמיר גבאי מפרט כמה מהטעויות העשויות להתברר כ"חיסכון יתר": חלוקה לא רציונלית של התשלומים השוטפים בהתאם לסיכונים שאליהם חשוף העובד, נכות ואובדן כושר עבודה, מוות מוקדם ו"חיים ארוכים".
- אי התאמה של ההפרשות השוטפות ובדיקה מחדש של התוכניות הפנסיוניות במהלך השנים; יש לזכור שצרכים של זוג צעיר אינם צרכים של זוג בני 50.
- חוסר התחשבות בנכסים הניתנים למימוש ול"תרגום" לתזרים מזומנים והכנסות חודשיות בשלבים מאוחרים בחיים כגון נכסי מקרקעין, עסקים הניתנים למכירה, נכסים העוברים בירושה מדור לדור.
- חוסר התייחסות להכנסות עתידיות כגון קצבאות מהביטוח הלאומי, קבלת כספי ירושה, הכנסות ממקורות אחרים בחו"ל וכדומה.
- התעלמות מפתרונות מתקדמים אפשריים נוספים כגון "משכנתא הפוכה" (בה הבית "נמכר בחזרה" לבנק), אפשרות לתרום את הנכסים למוסדות אקדמיים ולקבל הכנסה חודשית לכל החיים המבוססת על תרומת הנכסים ועוד.
- חוסר התחשבות בשינויים שהם כורח המציאות, כגון מעבר לבית קטן יותר בתקופת הפנסיה ולו רק מטעמי נוחות, מכירת רכב שני במשפחה וכדומה.